

STATENS SPECIALFINANSIERINGSVERKSAMHET

Statens revisionsverk har utfört en revision av statens specialfinansieringsverksamhet. Föremål för revisionen har varit de statsbolag som styrs av handels- och industriministeriet och som bedriver statens specialfinansiering, Finnvera Abp och Finlands Industriinvestering Ab. Revisionen har avgränsats till moderbolagen och i fråga om Finnvera Abp till den inhemska finansieringen.

Vid revisionen har granskats hur väl specialfinansieringsbolagen har förverkligat de målsättningar som i lagstiftningen har uppställts för deras verksamhet. Vid revisionen har även utvärderats de för Finnvera och Industriinvestering uppställda ägar- och näringspolitiska målsättningarna.

De bestämmelser som gäller inriktningen av Finnveras finansieringsverksamhet är besvärliga att tillämpa. De för finansieringen gällande avgränsningarna av området borde definieras tillräckligt klart för att eliminera tolkningsmöjligheter. Likaså borde breddningarna av området vad gäller företagsstorlek och finansieringsprodukter ges en klarare utformning i bestämmelserna.

Finnveras företagsundersökningsrapporter, i vilka ingår beslutsunderlag och motiveringar, hade uppgjorts mycket systematiskt och grundligt. I motiveringarna till finansieringsbesluten borde emellertid fästas större uppmärksamhet än för närvarande vid finansieringens effekter, på det sätt som lagstiftningen förutsätter. I motiveringarna borde klarare ägnas uppmärksamhet åt de finansierade projektens regionala lokalisering och åt Finnveras skyldighet att korrigera de brister som förekommer i utbudet av finansieringstjänster.

De av handels- och industriministeriet för Finnvera uppställda närings- och ägarpolitiska målsättningarna är i huvudsak motiverade, klara och enkelt mätbara. Det kan emellertid konstateras att i målsättningarna förekommer motstridighet i det avseendet, att bolaget å ena sidan skall

komplettera finansieringsmarknaden genom att finansiera sådana riskutsatta projekt som inte kan få finansiering från annat håll, och å andra sidan skall det självt sörja för sin egen lönsamhet.

Handels- och industriministeriet har som näringspolitisk målsättning för Finnvera åren 2000, 2001 och 2002 uppställt att bolagets finansiering till de regionalpolitiska stöd-områdena respektive år skall vara åtminstone lika stor som året innan. Målsättningen har således varit den samma åren 2000-2002. Förfarandet kan inte anses vara tillräckligt, utan ministeriets uppställande av regionalpolitiska målsättningar borde vara mera aktiverande.

En del av de målsättningar som handels- och industriministeriet uppställt blir i viss mån avlägsna vid regionalkontoren. Målsättningarna borde uppställas så, att de bättre än för närvarande kan beaktas i regionalkontorens praktiska verksamhet.

Industriinvesterings verksamhetsförutsättningar har fastställts i regeringsprogrammet, enligt vilket intäkterna av försäljning av statens egendom styrs bl.a. till att stärka Industriinvesterings verksamhetsförutsättningar. Staten har investerat ca 227,8 milj. euro i bolaget under åren 1995-2001.

Av bolagets kapital hade i slutet av år 2001 placerats (betalats till fonder eller som direkta investeringar) 115,8 milj. euro (51,3 % av statens investeringar i koncernen). Av förbindelserna återstod dvs. var obetalt 100,5 milj. euro och 10,5 milj. euro hade ingen placeringsförbindelse. Det är därför motiverat att fråga om en sådan investeringstakt, där endast ca hälften av kapitalet har betalats till fonder eller investerats direkt, svarar mot de målsättningar som har uppställts för Industriinvesterings verksamhet. När nya kapitalplaceringar i bolag övervägs borde samtidigt granskas bolagets nettobehov av pengar och alternativa sätt på vilka volymen för det kapital som inte placerats kunde minskas.

Av Industriinvesterings samtliga placeringsförbindelser hänför sig över en tiondedel till regionala fonder. Med beaktande av regeringsprogrammets betoningar inom närings- och regionalpolitiken kan andelen anses vara liten. Andelen för regional finansiering utökas emellertid av att bolaget har placerat i venture capital -fonder, som delvis också har

fungerat som regionala investerare. Ca hälften av bolagets placeringsförbindelser hänför sig till sådana fonder.

Handels- och industriministeriets styrning av Industriinvestering kan inte anses vara tillräcklig. I synnerhet de näringspolitiska målsättningarna har definierats synnerligen vagt. Industriinvestering borde också i sin verksamhetsplan klarare beakta handels- och industriministeriets ställningstaganden gällande verksamhetens inriktning.

Emedan bristfälligheterna på finansieringsmarknaden har förändrats, borde Industriinvesterings roll som statlig specialfinansiär omvärderas. I inriktningen av verksamheten borde också beaktas behovet av statlig specialfinansiering vid direkta investeringar.

Även om den inbördes arbetsfördelningen mellan Finnvera och Industriinvestering som statliga finansiärer har definierats klart, spelar Finnvera alltjämt i praktiken en synnerligen betydande roll i den regionala kapitalplaceringsverksamheten antingen direkt eller via sitt ägande. Finnvera har bl.a. placeringsförbindelser i fonder där också Industriinvestering deltar som placerare. Verksamheten är klart överlappande. Hos handels- och industriministeriet, Finnvera och Industriinvestering förekommer mycket olika synsätt angående det, vilken roll Finnvera borde ha i kapitalplaceringsverksamheten. Finnveras roll i kapitalplaceringsverksamheten borde därför klarläggas med beaktande också av dess ägande i bolag som bedriver investeringsverksamhet i fonder.

Även Sitra verkar som placerare i vissa fonder där Industriinvestering och/eller Finnvera är med. För att säkerställa en ändamålsenlig offentlig specialfinansiering borde även Sitra mera än för närvarande delta i uppställandet av målsättningar för och förverkligandet av specialfinansieringen.